

EFESO NE
Paulom dis tcgãya sa
Efeso ne koe
Téé-cookg'ai sa

Paulom dis tcgãyas Efeso di ne khòè nem góá máána hãa sa tc'ãà dis ka ko Nqarim dis tc'ëes ka kg'ui. Nqari ba kò tc'ëe, wèés gúùs ãe nqarikg'ai di sa hëé naka nqõómkg'ai di sa hëéthëé gha Krestem koe xg'ae a cúis gúù sa kúrú sa (1:10). Gatagas ko thëé Nqarim di ne khòè ne dtcàrà, Gam ko ma tc'ëe khama ne gha ma xg'ae a Jeso Krestem cgoa cúis gúù sa ii sa.

Tc'ãà di xòèan tcgãyas di koem ko Paulo ba cúí iis ka nxàe, Nqarim Abom kò ma Gam di ne khòè ne ma nxará tcg'òó sa hëé, naka ne kò ma Jeso Krestem koe ma chìbia ne qgóóa mááè a kgoaraès ka hëé, naka Nqarim dis nqòòkagukus ko ma Tcom-tcomsam Tc'ëem ka ma máàkuès ka hëéthëé e.

Càm dim xòèm koem ko nxará-kg'ao ne bìrí, tsee-guse méé ne Krestem dis kg'òè sa nqõómkg'ai koe kg'òè sa.

Tãáka zi dàò-kg'ám zia ko tséékaguè, a ko x'ái, Nqarim di ne khòè ne ko ma Krestem cgoa xg'ae a cúis gúù sa ii sa: kereke sa tc'áróm khama ii, me Krete ba Tcúú Me e; a sa a nquum khama ii, Me Krete ba hukuan dim Nxõá Me e; a sa a séèès kos khòès khama ii, me Krete ba khòès dim Khòè Me e.

Paulo ba kò káise Nqarim di cgómkuan Jeso Krestem koe hàna ka kg'ui. Wéé zi gúù zia

ko Krestem di x'ààn koe guu a bóòè: Gam di ncàmkuwan hěé, naka dàòà-máákuwan hěé, naka chìbian di qgóóà-máákuwan hěé, naka cgómkuwan hěé, naka q'ano-q'anokuwan hěéthěé e.

Qaa-qaasa kg'uia ne:

- kereke sa Krestem dim tc'áró me e, Me Kreste ba Tcúú Me e
- Krestem di zi qguù zi
- (tc'áróm di) kai-q'ooa ne
- Nqarim dis tc'ěe sa
- tòókua ne
- cúís guù sa ii

Tcgãyas q'oo koe hàna zi:

- Kreste ba hěé naka kereke sa hěéthěé e (1-3)
- Kabas kg'òè sa Krestem koe (4-6)

Kreste ba hěé naka kereke sa hěéthěé e (1-3)

Tsgámkaguku zi

¹ Paulo ra a, Jeso Krestem dir x'àè úú-kg'ao* ra, Nqarim ma tc'ěea khama.

Efeso koe hãa ne tcom-tcomsa, a Jeso Krestem koe dtcòma hãa ner ko *ncěes tcgãya sa* góá máá, a ko máá:

² Nqarim gatá ka Xòò ba hěé naka X'aigam Jeso Kreste ba hěéthěé tsara koe guua hãa cgómkuwan hěé naka tòókuan hěéthěé méé i gatu cgoa hãa, témé.

Krestem koe guua ts'ee-ts'eekg'aikua ne

³ Dqomè méém Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem ka Xòò ba, ncěe kò Krestem koe

* **1:1: x'àè úú-kg'ao** - Gerika sa ko “apostolo” témé.

guu a nqarikg'ai koe hàna zi qgái zi di ts'ee-ts'eekg'aikuan Tc'ëem di wèé cgoa ts'ee-ts'eekg'ai taa ba.

⁴ Nqõóm kúrúè tamás cookg'ai koem kò Gam koe guu a nxará tcg'òóa mááse ta a khama, tcom-tcomsa ta gha, a tcgái q'ooa ba koe káà chìbi ii ka.

⁵ Ncàmkuán cgoam kò bóòà tcg'òó a nxàea hãa, Jeso Krestem koe ta gha guu a Gaam di ta cóá ta ii sa, ãem kò ma tc'ëea hãa a ma ncàma hãa khama,

⁶ nxãasega ta gha x'áàko cgómkuán Gam di dqòm ka, ncẽem *Gam dim Cóám* ncàmam hãam koe kgoarasea hãase máà taa a.

⁷ Krestem koe ta chìbian di qgóóá-máákuan dis kgoarase sa úúa. Gam di cgómkuán dis qguús koem guu a Gam di c'áòan cgoa x'ámá tcg'òó ta a hãa khama.

⁸ Cgómkuán ncẽem tchààse máà taa hãa a, wèé tc'ëean Gam di cgoa hëé naka bóòà q'ãan cgoa hëéthëé e.

⁹ Nqari ba kò Gam di zi tc'ëe zi chómsea hãa zi q'ãa-q'ãa ta a, ãem kò ma *Krestem* koe guu a ncàma hãa khama ma:

¹⁰ Eẽm Nqari ba nxará tcg'òóa hãam x'aèm kam gha wèé zi gúù zi Krestem koe xg'ae-xg'ae a cúís gúù sa kúrú ka, wèés gúùs ãe nqarikg'ai di sa hëé naka nqõómkg'ai di sa hëéthëé e.

¹¹ Nqari ba nxará tcg'òó taa, Krestem koe ta gha Gaam di ta ii ka, ãem kò ma bìrísea hãa khama, wèé zi gúù zim kò Gaam ko ma tc'ëe khama hëé naka Me ko ma bóòà tcg'òó zi khama hëéthëé ma kúrú khama,

¹² nxãasega ta gha Gaam di x'áàn dqòm ka, gatá ncëe kò nqòòkaguèa hãam Krestem koe tc'ãa a

nqòòan úúá hãa ta.

¹³ Gatu igaba tu Krestem koe hãa, ãe tu kò tseeguan dim kg'uim, ncãe qãe tchõan gatu di kgoarakuan di ba ko kóm ka. Gam koe dtcòmãan ka tu kò Gaam di tu ii dis x'ái sa tòò cgaeè, nqòòkaguèa hãam Tc'ẽem Tcom-tcomsa ba.

¹⁴ Tcom-tcomsam Tc'ẽe ba x'ái Me e, nqòòkaguèa hãa gúùan gha tseeguan kaga hàà sa. Gaam x'aèm kaga ta gha kgoarakuan cg'oèase hòò, nxãasega ta gha Gam di x'ààn dqom ka.

Paulo ba ko Efeso ne còrèa máá

¹⁵ Ra ko ncães gúùs domka còrèa máá tu u. X'aigam Jesom koe dtcòmãan gatu di kar kómã hãa, naka wèé khóèan tcom-tcomsa koe tu úúá hãa ncãmkuãan ka hẽéthèe e.

¹⁶ Gaa domkar gatu domka Nqari ba qãe-tcaoa máãan chòòkagu tama, a ko tiri còrèan koe tc'ẽe-tc'ẽese tu u.

¹⁷ Nqarim gatá dim X'aigam Jeso Krestem di ba, x'ààn ka Xòò bar ko dtcàrà, bóòã q'ãan dim Tc'ẽe bam gha máà tu u sa, Me nxãasega *Nqarim di zi gúù zi xgòre*-kg'aia máá tu u, tu qãèse q'ãa Me ka.

¹⁸ *Còrè ko*, tcáóã tu gha x'ààkaguè, tu nxãasega q'ãa, dùútsa nqòòs koem tcii tua hãa sa hẽe, naka Gam dis qguùs x'ààko sa nta noose kaia hãa sa hẽéthèe e, ncãe tcom-tcomsa ne khòè ne Gam di nem nqòòkagua hãa sa.

¹⁹ *Gatagar ko còrè, q'ãa tu gha* nta noose i Gam di qarian gatá ncãe ko dtcòm ta koe kaia, a nxáráe tite sa. Gam di qarian ncãe ko kaia qarian cgoa tséé e,

²⁰ qarian ãem kò Krestem koe tséékagua hãa a, ãem kò x'ooan koe ghùì Me, a nqarìkg'ai koe kg'áòm x'òãm Gam dim xòè koe ntcòò Me ka.

²¹ *Nqari ba gaa koe wèé ne khòè ne ntcõó-q'ooga ne hëé, naka x'aigan hëé, naka tc'ãà-cookg'aian hëé naka wèé qarian hëé, naka wèé zi cg'õè zi hëéthëé tc'amkg'ai koe ntcòo Mea, ncëem nqõóm koe cúí tamase, igaba ncëe ko hààm nqõóm koe ga hëéthëé e.*

²² *Nqari ba wèé zi gúù zi Krestem di nqàrèan ka nqãaka tòóa, a kerekes dim tc'ãà-cookg'ai ba kúrú Mea, Me wèé zi gúù zi tc'ãà-cookg'iaia hãa. Ncëem dàòm kam kerekes dim Tcúú Me e,*

²³ *ncëe Gam di tc'áró ii sa. Si Gam cgoa cg'oè-cg'oeèa hãa, Gaam ncëe ko wèé ne khòè ne wèé gúùan cgoa cg'oè-cg'oe ba.*

2

Chìbian koe ta kò hãa a x'óóa hãa, igabagam kò Nqari ba Krestem koe kg'õèkagu ta a

¹⁻² *C'ëe x'aè ka tu kò x'óóa hãa, gatu di cg'ãè cauan hëé naka chìbian hëéthëé koe tu kò hãa ka, a tu a kòo cg'ãèm dàòm koe kg'õè, ncëem nqõóm di ne khòè ne khama ma, a kò tc'ãá-q'oo dim tc'ãà-cookg'aim di qarian dòm q'oo koe hãa, tc'ëem ncëe ko ncëeska khòè ne ãe Nqari ba kóm tama ne koe tséé ba.*

³ *Gataga ta kò wèéa ta ga gane khama ii, a kòo gatá di cgàan ko tc'ëe sa xùri, a kòo cgàa ba hëé naka tc'ëean hëéthëé ko tc'ëe zi gúù zi kúrú, a kò gatà iim dàòm ka ncísega kg'õèa ta q'oo koe Nqarim ka xgòà-cgaekuan tééa máána hãa ta khòè ta a, c'ëe ne khòè ne khamaga ma.*

⁴⁻⁵ *Igabagam kò Nqari ba Gam dis ncàmkus kaias cgoa ncàm ta a, a kò cg'ãè cau ta ii a x'óóa hãa koe Krestem cgoa xg'ae a kg'õèkagu ta a. A kò ncëes*

gúù sa thõo-xama-máákuan kam cg'oè cgaeèa hãa domka kúrú. Cgómkuan domka tu kgoaraèa!

⁶ A ba a kò Gam cgoa xg'ae a x'ooan koe ghùì ta a, a kúrú ta a, ta kò Gam cgoa xg'ae a nqarikg'ai di zi qgái zi koe ntcõó, Jeso Krestem koe.

⁷ Nxãasegam gha hààko zi x'aè zi ka Gam di cgómkuan dis qguùs nxará chõèè tite sa x'ái ka, ncēm kò Jeso Krestem koe guu a Gam di qãèan koe màà ta a sa.

⁸ Dtcòman koe tu guu a cgómkuan domka kgoaraèa khama, si ncēe sa gatu koe guu tama, a Nqarim dis aba si i,

⁹ a gatu di tsée-q'ooan koe guu tama, nxãasega i gha táá cúí khòè ga dqomse ka.

¹⁰ Nqarim tshàu ka ta kúrúèa khama, a Jeso Krestem koe kúrúèa, qãè tséèan ta gha kúrú ka, ncēm kò Nqari ba nxãakamaga kg'ónòda tòòaa, gaan q'oo koe ta gha qõò ka.

Krestem koe cúís gúù sa kúrúa ne

¹¹ Gatu ncēe tãá zi qhàò zi di iise ábàèa* tu cgoar ko kg'ui. Juta ne kò q'ãe nqãa-qgai khòèè, ncēe khòèm ko tshàua ba cgoa cgáé-q'ooa ba koe kúrús gúù sa, a ne a ko nxãaska 'q'ãe nqãa-qgai khòèèa ne' ta ma tciise, igabaga tu ko gatu 'q'ãe nqãa-qgai khòèèa tama ne' ta ma tciìè. Ke méé tu tc'èe-tc'èese,

¹² èe x'aè ka tu kò Krete ba úú tama sa, a tu a kò Iseraele di ne khòè ne ka táá nqõó di tu khòè tu u, a kò qáé-xg'aes nqòòkagukuan dis koe c'úúusea tu khòè tu u, a tu a kò nqòòan ga úú tama, a kò nqõómkg'ai koe Nqari úú tama.

* **2:11: ábàèa** - Gerika sa ko máá: "cgàam koe," témé.

13 Igaba tu ncēeska gatu ēe kò nqùù ii tu, Jeso Krestem koe, cúuse óáéa hãa, Krestem di c'áðan ka.

14 *Kreste ba* gatá dim tòóku Me e khama, ncēe kúrú ta a ta cúí ii ba, cím xg'ae sara a kò ii igaba, a ba a hòrekuan dim xhàrom q'aa-q'aa ta a kòo ba xg'aekua ta koe khóá hãa. Gam di cgàan koem kò

15 *Juta ne di* x'àèan hēé, naka gaan di x'àè-kg'áman hēé naka dqàè-kg'aman hēéthēé cg'òo, a cúím tc'áróm kaba ba Gam koe kúrú, cím tc'áróan téé-q'oo koe, tòóku sa kúrúan ka.

16 Xgàus koe x'óóan Gam di kam kò wèé sara qhàò sara cúím tc'áróm koe Nqarim cgoa tòókukagu, a kò gane di hòrekuan gaas xgàus cgoa ga cg'òo.

17 Me kò hàà tòókuan di qãè tchòàn xгаа-xгаа: gatu ēe kò nqùù ii tu koe hēé, naka gane ēe cúù ne koe hēéthēé e.

18 Gam koe ta ko guu a wèéa ta ga cúím Tc'ēm cgoa kgoarasease Abom koe síí khama.

19 Khama tu ncēeska tãá za guua kana c'úùsea hãa tu khóè tu tama tu u, igaba tu ncēeska ēe tcom-tcomsa ne cgoa cúím nqóóm di tu khóè tu u, a tu a gataga Nqarim dim nquum di tu x'ãè-kg'ao tu u.

20 Gaam nquum dis tshoa-tshoase-q'oo sa x'áè úú-kg'ao xu hēé naka porofiti xu hēéthēé ka kúrúèa hãa, Me Jeso Kreste ba nquum huku dim nxǒá Me e.

21 Gam koem ko wèém nquu ba qgóóa xg'ae a kaikaguè, a ba a gha nxãasega X'aigam koe tcom-tcomsam tempele ba ii.

22 Gam koe tu ko gatu igaba *c'ēe ne dtcòm-kg'ao ne cgoa* tshàoa xg'aeè, nxãasega tu gha Tc'ēm koe guu a Nqarim gha x'ãèm qgái ba ii ka.

3

Paulo ba ko tãá zi qhàò zi koe Krestem ka xгаа-xгаа

¹ Ncēes gúús domkar kò tíia Paulo ra, Jeso Krestem domka qáéèa hãa ra, gatu tãá zi qhàò zi di tu domka ra... *ko máá:*

² Nqarim máà tea hãas tséés cgómkuan xгаа-xгаа dis ka tu gáé kóma hãa, *ra gha gaa cgómkuan gatu koe tséékagu.*

³ Nqari ba kò Gam dis tchõàs chómsea hãa sa x'ái tea hãa, ra kò gaas ka kg'aia xòmse góá máá tua hãa.

⁴ Eẽ tu kòo ncēer tíí góá hãas gúù sa nxará ne tu gha q'ãa, Krestem dis tchõàs chómsea hãa sar q'ana hãa sa.

⁵ Ncēe nqáéa zi x'aè zi kas kò cúím khóèm ga ba q'ãa-q'ãaè tama, igabam ncēeska *Nqari ba* Tcom-tcomsam Tc'ẽem koe guu a Gam di xu tcom-tcomsa xu x'aè úú-kg'ao xu hêé, naka porofiti xu hêéthêé koe x'ái sia hãa.

⁶ *Si ncēes tchõàs chómsea hãa sa ncēe si i:* Jeso Krestem koe ne kò tãá zi qhàò zi di ne qãè tchõàn koe guu a *Juta ne* cgoa xg'ae a Nqarim di zi gúù zi di ne q'õò-kg'ao ne kúrúèa, a hàà gane cgoa xg'ae a cúím tc'áró ba kúrú, a ne a kò *Nqarim nxàea hãas* nqòòkaguku sa gane cgoa xg'aea máá.

⁷ Nqarim di qarian di tséé-kg'áman koem kò guu a Gam di cgómkuan máà te, ncēes tchõàs qãès òm tséé-kg'ao bar gha kúrú di i.

⁸ Wèé ne èe tcom-tcomsa ne kar nqãaka hãas téé-q'oos di ra a, igabar ncēe cgómkuan máàèa hãa, tãá zi qhàò zi di ne koer gha Krestem di zi qguù zi ncēe nxará chõèè tite zi di qãè tchõàn xгаа-xгаа ka,

9 a wèè ne khòè ne q'ãa-q'ãa, Nqarim ko ma Gam dis tchõàs chòmsea hãa sa ma qõòkagu sa. Nqarim ncêe wèé zi gúù zi kúrúa hãa ba kò ncêes gúù sa kúrú si kuri xu kuri xu táá q'ãase,

10 nxãasegam gha *Nqari ba* ncêem kámám ka kerekes koe guu a bóòse tamam nqõóm* di xu tc'ãà-cookg'ai xu hêé naka qarian hêéthêé koe, Gam di q'ãan di tc'ëean kúrú i q'ãase ka - *Gam di q'ãan di tc'ëean ncêe ko* kái zi tãáka zi dàò zi ka x'áíse e.

11 Nqõóm kúrúè tamas cookg'ai koem kò ma tc'ëea hãa khamam kò ma Nqari ba Jeso Krestem gatá dim X'aigam koe guu a ncêes gúù sa kúrú.

12 Gam domka ta gha Gam koe dtcòm̄s koe guu a kgoarasease Nqarim hàna koe tcàà, tcoman úúa hãase.

13 Gaa domkar ko dtcàrà tu u, táá tu gha xgàrasean tiri ka xhōen-tcáo sa; gatu domkar ko kúrú u, qãè-tcao tu gha máá a ka.†

Paulo ba ko gaia Efeso ne còrèa máá

14 Gaa domkar ko *gatá ka* Xõòm cookg'ai koe qúrúa te cgoa qám̄se,

15 ncêe nqarikg'ai hêé naka nqõómkg'ai hêéthêé di zi qhàò zi wèé zi cg'òèan máàna hãa ba.

16 Ncêem ko ma x'áàkos qguù sa úúa khamar ko ma còrè *Me*, Gam dim Tc'ëem koem gha guu a tcáóa tu q'oo koe qari-qari tu u sa.

* **3:10:** *bóòse tamam nqõóm* - Gerika sa ko máá: “nqarikg'ai di zi *qgái zi*,” igabam ko ncêem kg'ui ba Nqarim di x'ãè-q'oo ka kg'ui tama, domkam ko “bóòse tamam nqõó ba” ta ma ma goáè. Gataga thêé 6:12 ba bóò. † **3:13:** *qãè-tcao tu gha máá a* - Gerika sa ko máá: “gatu di x'áà a,” témé.

17 *Ra ko gataga còrè*, Krestem gha dtcòmàn koe guu a gatu di tcaóan koe x'ãè sa, nakas gha ncàmku sa gatu dis tɔbe sa hěé naka tshoa-tshoase-q'oo sa hěéthěé ii sa.

18 *Còrèr ko*, qarian méé tu úú naka nxãasega wèè ne ěe tcom-tcomsa ii ne cgoa Krestem di ncàmku di tc'ãò-tc'ãoan bóòà q'ãa sa: gaan di tchàà-q'ooan hěé, qáò-q'ooan hěé, naka qàm-q'ooan hěéthěé e,

19 nxãasega tu gha ncàmku ncĕe q'ãa sa nqáéa hãa q'ãa ka. *Ncĕe zi gúù zi kar ko còrè*, nxãasega tu gha wèè cg'oè-q'ooan Nqarim di cg'oèan di ka cg'oè-cg'oèè ka.

20 Qaria nem úúa, wèés ěe ta ko dtcàrà kana tc'ĕe-tc'ĕese sam gha kaisase tc'amaka nqáéa hãase kúrú di i, ncĕe ko gatá koe tséé qarian koe guu a.

21 Kerekes koe hěé naka Jeso Krestem koe hěéthěé méém dɔm̀m̀è, wèè zi qhàò zi *khòè ne di zi ko ma xùriku khama*, chòò tamase. Amen.

Kabas kg'õè sa Krestem koe (4–6)

4

Krestem dim tc'áróm koe cúís gúù sa kúrúa ne

1 Gaa domkar ko tíí, ěe X'aigam domka qáéèa ra dtcàrà tu u, qãèse tu gha kg'õè sa, ěem Nqari ba tcii tua hãas kg'õè sa kg'anoa hãas kg'õè sa.

2 Wèè x'aè ka méé tu cg'áré-cg'arese, naka tua qãè tu khòè tu ii, qáò tcáo tu, ncàmku cgoa qgóókua hãa tu,

3 qáé-xg'aes tòókuan dis koe ko guu a wèè qaria tu cgoa Tc'ĕem koe cúí ii sa qgóóa qari tu.

⁴ Cúim tc'aró ba hãa, me cúim Tc'ëe ba hãa, ãe tu kò ma gataga cúis nqòòs koe ma tciieà hãa khama, ãem kò Nqari ba tciu tua hãa ka.

⁵ Me cúim X'aiga ba hãa, si cúis dtcòm sa hãa, si cúis tcguù-tcguuku sa hãa,

⁶ cúim Nqari ba hãa, wèéa ta dim Xòò ba, wèé zi gúù zi ka tc'amaka hãa ba, wèé za ga hëé, naka wèéan koe ga hëéthëé e.

⁷ Igabaga ta wèéa ta ga aba sa máàèa, eem Kreste ba Gam dis tc'ãò-tc'ãos koe guu a q'aa-q'aa máa taa hãa sa.

⁸ Gaa domka i ko máá:
 “Eẽm xg'ao ko tc'amaka qaò
 kam xg'ao Gam di xu cg'òo-kg'ao xu qáé
 a ba a kò khòè ne aban máá,”
 téméè.

⁹ Ncëe i ko máá: “Xg'aom tc'amaka qaò,” téméè ka sa ko dùú sa nxàèè? Kg'aikam kò nqãaka hàna xu qgài xu nqòòm di xu koe xòana hãa sa ko nxàèè.

¹⁰ Eẽ kò xòana hãa ba kò Gam ga Me e, ncëe kò wèé nqarikg'aian ka tc'amaka qaòa hãa ba, nxãasegam gha wèé gúùan cg'oè-cg'oe ka.

¹¹ Aba zi ãem kò tcg'òóa hãa zia kò c'ëe xu gha x'áè úú-kg'ao xu ii, xu c'ëe xu porofiti xu ii, xu c'ëe xu qãè tchòàn di xu tsai-tsai-kg'ao xu ii, xu c'ëe xu xg'ae zi di xu kòre-kg'ao xu hëé naka xgaa-xgaa-kg'ao xu hëéthëé ii di zi ii.

¹² A kò ncëem dàòm ka tcom-tcomsa ne khòè ne kúru ne Nqari ba hëé naka c'ëe ne hëéthëé tsééa máán kg'ónòsea máána hãa, nxãasegam gha Krestem dim tc'aró ba kaikaguè ka,

¹³ ta nxãakg'aiga sí wèéa ta ga dtcòm s koe cúis gúù sa kúru, a kaia ta khòè ta ii, Nqarim dim Cóá ba

q'ana hãa ta, nxãasega ta gha cg'oèa hãas tc'ãò-tc'ãos Krestem dis téé-q'oos dis koe sí ka.

¹⁴ Nxãasega ta gha táá cg'aré cóán khama ii, a tshàan di qhonèan ka wèé za xabùèa te ka, naka táá wèés xgaa-xgaas di tc'ãán ka wèé za dqòmmèa te guu. Khòèan di zi kàa-kg'ám zi hěé naka hoàkaguko zi dàò zi hěéthěé cgoa ne ko tsaákagu tu u, a ko qãèm dàòm koe tcg'òó tu u.

¹⁵ Hàan ta táá gatà ii guu, gabà méé ta ncàmkuuan cgoa tseeguan nxàe, naka ta nxãasega kai naka wèé zi gúù zi koe Gam khama ii, Krestem ncěe Tcúú ii ba.

¹⁶ Gam koe i ko guu a wèé tc'áróan kai, i ko wèé xòèan cgáé-q'oom di qõòa xg'ae a q'amku-q'oo zi koe qarika qgóóku. Eëm ko wèém xòèm cgáé-q'oom di ba ma gam dis tséé sa cúía kúrú khamam ko ma cgáé-q'oo ba kai, a ko ncàmkuuan koe tshàoa ghùise.

Kabas kg'òè sa Krestem koe

¹⁷ Gaa domkar ko wèé tcáóa te cgoa ncěe gúùan X'aigam cookg'ai koe bìrí tu u a ko máá: Táá méé tu tãá zi qhàò zi di ne khòè ne dis kg'òè sa kg'òè guu, ncěe cg'ãa-cg'anasea tc'ěean úúa ne.

¹⁸ Gane di komsana taman hěé naka gane di tc'irì-tc'irisean hěéthěé domka ne ntcúù-ntcuu tcáóèa, a ne a Nqarim dis kg'òès cgoa qõòa mááku tama.

¹⁹ Sau-cgaean di tc'ěe ne úú tama, a ne a qgóóse tamas koe máàsea hãa, wèé gúùan cg'ãè ne gha nxãasega kúrú ka, a ko wèé x'aè ka ncěe gúùan qaara mááse.

²⁰ Igaba tu kò gatu ncěeta iim dàòm ka táá Kreste ba xgaa-xgaase.

21 Tseeguan kaga tu Gam ka kómaa hãa, a Gam ka xгаа-xгааèa hãa, tseegua ne Jesom koe hãa khama.

22 Ncií cauan gatu dis kg'õès kg'aiakas di méé tu aagu, ncóó-kg'ám zi ncēe ko hoàkagu tu u zi ka ko cg'ãè-cg'ãèè e.

23 Naka i gatu di tc'ëean hëé naka tcáoan hëéthëé kaba-kabaè,

24 naka tu kabase hãa, Nqarim dis iis khama ma, tseeguan di tchànoan koe hëé naka q'anoan koe hëéthëé e.

25 Gaa domka méé tu nxãaska gatu di tshúù-ntcõan aagu nakam wèém khòè ba gam ka c'ëem cgoa tseeguan kg'ui, wèéa ta ga cúim tc'áróm di ta a ke.

26 Xgóà tsi kò hãa ne táá tsari xgóàn hëé naka i chìbian koe tcàà tsi guu. Táá wèém cárm ba xgóà hãa naka i sí dqòa guu.

27 Táá dxáwa ba kòm máa guu.

28 Eë ko ts'ààm khòè ba méém táá gaicara ts'ãà guu, igabaga méém tséé naka baa qãè gúùan tshàua ba cgoa kúrúa mááse, naka baa gha nxãasega ëe gha ko hùian qaa ne c'ëe gúùan máa.

29 Táá cg'ãè kg'uian hëé naka i kg'áma tu koe tcg'oa guu, igaba méé i qãè kg'uian cúí ii, ncēe ko tshàoa ghùì tu u, a ko c'ëe ne qaaseko gúùan máa a, nxãasegas gha ëe tu ko kg'ui sa ëe ko kóm si ne qãèan kúrúa máá ka.

30 Táá méé tu Tcom-tcomsam Tc'ëem Nqarim di ba thõò-xámkagu guu, ncēe tu kò q'òòkuan dis x'ái sa Gam ka tòó cgaeè ba, nxãakg'aigam gha sí kgoarakuan dim cárm ba hàà di sa.

³¹ Cg'ãè tcáóan hěé naka qão-qão-tcáókuan hěé naka xgòà-cgaekuan hěé naka q'au-kg'aikuan hěé naka còèkuan hěéthěé méé i gatu koe kaà, naka hòrekuan di zi tc'ěe zi cg'ãè zi hěéthěé e.

³² Igaba méé tu gatu ka c'ěean koe qãè tu ii, naka tua gatu ka c'ěe ne tcáóa tu xgobekg'ama máá, naka qgóóa máá tsáá ka c'ěe ba chìbia ba, ěem ma Nqari ba ma Krestem koe chìbia tu ma qgóóa máá tua hãa khama.

5

X'ám koe kg'òèa ne

¹ Ke méé tu Nqarim di tu serè-kg'ao tu ii, ncàm-ncamsa tu cóá tu iise,

² naka tua ncàm kuan cgoa kg'òè, ncěem ma Kreste ba ma ncàm taa hãa khama ma, a ba a kg'òèan Gam di máàna hãa gatá domka, qãè hm̀m̀s dàòà-máákus iise, a ba a qhàea-mááku Me e, Nqarim koe.

³ Igaba méé i táá gatu xg'aeku koe cg'áràn kómise guu, kana c'ěe cg'uri ga igaba, kana ncóókuan ga igaba, gatà iis kg'òè sa tcom-tcomsa ne kg'anoa hãa ke.

⁴ Cg'ãè cauan ga igaba kana káà hùi kg'uian ga igaba, kana tshúù kg'uian ga igaba, ncěe qaase tama a, igaba méé i qãè-tcaoa máákuan hãa.

⁵ Ncěean méé tu q'ãas gúù si i khama: dìím wèém ěe ko cg'áràn kúrú ba, kana q'ano tama ba, kana ěe ko c'ěe ba ncóó ba (ncěe kúrúa mááseèa nqárian ko dqom̀ ba) hěéthěéa cuiskaga nqòòkaguèa hãa gúùan hòò tite, x'aian Krestem di hěé naka Nqarim di hěéthěé koe.

⁶ Táá hěé naka i c'ěe khòè ga qàe-qaè tu u guu, káà hùì kg'uian cgoa, ncěes gúùs domka i ko Nqarim di xgòàn ẽe komsana Me tama ne hàà cgae ke.

⁷ Ke nxãaska gane cgoa táá xg'ae guu.

⁸ C'ěe x'aè ka tu kò ntcùúan di tu u, igaba tu ncěeska X'aigam koe x'áàn di tu u, ke méé tu x'áàn di tu cóá tu iise kg'òè.

⁹ X'áàm di tc'òoa ne ko hòè wèés ẽe qãès koe naka wèés ẽe tchànos koe hěé naka ẽe tseegus koe hěéthěé e khama.

¹⁰ Kúrú naka bóò dùú sa ko Nqari ba qãè-tcaokagu sa.

¹¹ Káà tc'òo tsééan, ntcùúan-q'oo di méé tu tchòà úú cgoa guu, igaba méé tu cg'ãè e sa x'ái.

¹² Gúù zi ẽe ne ko chómsease kúrú zi ka kg'uian igaba i sau-sauga a khama.

¹³ Igaba wèés gúùs ẽe ko x'áàn cgoa x'áà-x'aaè sa ko bóòse,

¹⁴ wèés gúùs ẽe ko bóòse sa x'áàn *di tséé* e khama. Gaa domkaga i ko máá:

“Kókò, tc'om-kg'ao tseè,

naka tẽe x'ooan koe,

nakam gha Krete ba x'áà-x'aa tsi,”

téméè.

¹⁵ Ke méé tu qãèse bóò, nta tu ko ma kg'òè sa, táá káà tc'ěe ne khòè ne khama ma kg'òè guu, igaba tc'ěega khòè khama ma.

¹⁶ Qãèse wèém x'aè ba tséékagu, cárm zia cg'ãè zi i ke.

¹⁷ Gaa domka méé tu táá káà-tc'ěekaguse guu, igaba kúrú naka X'aigam *Nqarim* dis tc'ěe sa dùú si i sa q'ãa.

18 Táá gǒéan ka nǎ̀rekaguè guu, nǎ̀aska tu q'ãa tama dùú sa tu ko kúrú sa ke, igaba méé tu Tcom-tcomsam Tc'ěem ka cg'oè-cg'oeè,

19 naka pesalema zi ka gatu ka c'ěea ne cgoa kg'ui, ciian cgoa hěé naka Tcom-tcomsam Tc'ěem di ciian cgoa hěéthěé e, naka tua nxàè naka tcáóa tu koe X'aigam *Nqari* ba ciian kúrúa máá.

20 Wèé x'aè ka, wèé zi gúú zi koe Nqarim Abo ba qǎè-tcaoa máá, gatá dim X'aigam Jeso Krestem cg'òè koe.

Khóè zi hěé naka khóè xu hěéthěé e

21 Krestem di q'áòan domka tsáá ka c'ěe ba máàse.

22 Khóè saoè, gasao di xu khóè xu koe máàse, ncěe sao ko X'aigam *Nqarim* ka hěé khama.

23 Khóè ba khóès dim tcúú me e, ncěem Kreste ba ma gataga Tcúú ba hěé naka Kgoara-kg'ao ba hěéthěé ii khama, Gam dis kerekes ncěe tc'áróa ba iis koe.

24 Ncěes kereke sa ma Krestem koe máàsea hãa khamaga méé zi khóè zi gataga thěé wèé gúúan koe gazi di xu khóè xu koe máàse.

25 Khóè xaoè, gaxao di zi khóè zi méé xao ncàm, ncěem ma Kreste ba ma kereke sa ma ncàmã hãa khama, a Gam di kg'òéan gas domka máana hãa,

26 nǎ̀asegam gha kúrú si si tcom-tcomsa ii ka, a ba a kò tshàan cgoa xg'aà si, Gam dim kg'uim cgoa,

27 nǎ̀asegam gha x'áàkos kereke sa úú ka, cg'uri úú tama sa, kana nǎ̀aia hãa tama sa, kana c'ěe gúú gatà ii igaba. Igaba méés tcom-tcomsa ii, naka cúí chìbi ga úú tama.

28 Gaam dàòm cúím ka méé xu khóè xu gaxu di zi khóè zi ncàm, gaxu di tc'áróan khamaga

ma. Khòem ncêe gam dis khòe sa ncàmà hãa ba ncàmsea.

²⁹ Gatá ka cúim ga ba qanega gam dim cgáé-q'oo ba hòrea hãa ta ga hãa, igabam ko tc'óókagu me, a ko gataga kòre me, ncêem ko Kreste ba ma kerekes ka hêé khama.

³⁰ Wèea ta ga Gam dim tc'áróm di ta xòe ta a khama.

³¹ Ncêem dàòm kam gha khòe ba gam ka xòe ba hêé naka xòe sa hêéthêé guu, a ba a gha gam dis khòes cgoa cúí ii, khara gha gakhara càm khara cúim cgàa ba kúru.

³² Ncêes kàas chómsea sa kaisa si i, igabar ko Kreste ba hêé naka kereke sa hêéthêé ka kg'ui.

³³ Gatà i ii igaba méém wèém khòe ba gam dis khòe sa ncàm, êem ma ncàmsea hãa khamaga ma, nakas wèes khòe sa gataga gas dim khòe ba tcom.

6

Cóán hêé naka xòe ga ne hêéthêé e

¹ Cóá tuè, X'aigam *Nqarim* koe gatu ka xòe ga ne komsana, ncêe sa tchànos gúu si i ke.

² Saò ba hêé naka saò sa hêéthêé khara tcom (ncêea tc'áà dim x'áè-kg'ám ga me e nqòòkagukus cgoa *ncêe ko máá*.)

³ “naka i gha nxãasega wèéan ga qãese qõòà máá tsi naka tsi gha nqõómkg'ai koe qáòse kg'òè,” témé ba.

⁴ Cóán ka xòe ga xaoè, gaxao di cóán táá kúru naka i xgòà guu, igaba kaikagu u dqàè e kose naka X'aigam *Nqarim* di x'áèan koe hêéthêé e.

Qãàn hêé naka x'aigan hêéthêé e

⁵ Qãà tuè, gatu di x'aigan nqõómkg'ai di kom-sana, q'áðan hěé naka cgùruan hěéthěé cgoa, cúí tcáóa tu cgoa, ẽe tu ga ko Krestem ka hěé khamaga ma.

⁶ Tcgái cgoa tu kò bóòè ne cúí ka tamase, qãè-tcaokagu ne tu gha ka, igaba qãà tu Krestem di tu iise, Nqarim dis tc'ẽe sa ko tcáóa tu koe guu a kúrúse.

⁷ T'õè tcáóan cgoa tsééa tu kúrú, ncẽe tu ga ko ma X'aigam *Nqari* ba ma kúrúa máá a khama, khóm ka tamase.

⁸ Q'ãa méé tu qãès gúùs ẽem ko c'ẽem khóè ba kúrús kam gha X'aigam *Nqarim* ka kabi mááè sa, qãàm ga ii, kana qãà tama baa ga ii igaba.

⁹ Gaxao x'aiga xaoè, gane koe gataga hěé, naka xgàèkuan tòóa dìbi, q'ana hãase X'aigam gane di, a gataga gatu di ba nqarikg'ai koe hàna sa, ncẽe tãákase khóèan qgóó tama ba.

Cg'ãè qarian cgoa x'ãàkua ne

¹⁰ Còo dis ka, X'aigam *Nqarim* koe méé tu qari ii naka Gam di qarian kaisa koe hěéthěé e.

¹¹ Nqarim máà ta a zi qgái zi xgáèa mááse di zi wèè zi méé tu hãa, naka tua gha nxãasega dxãwam di zi qàe-qaeku zi cg'ãè zi koe tééa mááse.

¹² Cgàa ba hěé naka c'áò ba hěéthěé cgoa ta x'ãàku tama, a ta a ko x'aiga xu hěé, naka qarian hěé, naka tc'ãà-cookg'ai xu ntcúúan dim nqõóm di xu hěé, naka cg'ãè tc'ẽean di qarian bóòse tamam nqõóm* di hěéthěé cgoa x'ãàku khama.

¹³ Ke méé tu nxãaska Nqarim máà ta a qgáian xgáèa máásean di wèè ga sèè naka hãa, naka tua

* **6:12:** bóòse tamam nqõóm - 3:10 koe bóò.

gha nxãasega cg'ãèm cáím ka xgáèa mááse, naka tua gha wèè gúù ga kúrúa hãase tééa mááse.

14 *Qarika* méé tu téé nxãaska, naka tseeguan kháóa tu koe bànem khama ma qáé, naka tchànoan tcãà, dxùua tu ko xgáèa máá di gúùan khama ma.

15 Tcãà nqàrè nxàboa tu koe, *x'áís iise*, qãè tchõàn tòókuan di tu kg'ónòsea máána hãa di sa.

16 Ncëe zi gúù zi wèé zi koe méé tu dtcòman xgáèa mááse di gúùan iise sèè, ncëe gaan cgoa tu gha karuko kg'áóan ãe cg'ãè iim di qgài-qgai i.

17 Naka cábás kgoarakuan di sa sèè, xgáèa ko máá tu us cábás khama ma, naka ntcàum *Tcom-tcomsam* Tc'ëem di ba hëéthéé e, ncëe Nqarim dim kg'ui ba ii ba,

18 naka tu gataga wèè x'aè ka Tc'ëem koe còrè, wèè còrèan koe hëé naka dtcàran koe hëéthéé e. Gaas gúús ka méé tu wèé qari ka kòresea hãa naka wèè ne tcom-tcomsa ne khóè ne còrèa máá.

19 Còrèa máá te gataga, nakam gha nxãasega, ãer kòo kgóà kg'ám a kg'ui ne, Nqari ba kg'uiian máà te, nakar gha qãè tchõàn di chómsean kgoarasea hãase kg'ui.

20 Gaa domkar gaan dir kg'uia máá-kg'ao ra a, a táùan cgoa qáéèa, nxãasegar gha q'áo tamase nxàe e ka, ncëer ga ko ma kg'ui khama ma.

Còo di zi tsgámkaguku zi

21 Tigikom ncàm-ncamsam qõe ba, a X'aigam *Nqarim* koe tcom-tcomsam tséé-kg'ao ba gha tíi ka wèè gúùan bìrì tu u, nxãasega tu gha gatu igaba q'ãa, dùú sar ko kúrú sa ka.

²² Gatu koer tsééa úú mea ncēes tséés domkaga, nxãasega tu gha q'ãa nta ta ii sa ka, me gha gataga tcáóa tu ghùi-ghui ka.

²³ Dtcòm-kg'ao ne koe méé i tòókuan hãa, naka ncàmkuhan hēéthēé e, dtcòmàn cgoa, Nqarim Xòòm koe guua a, naka X'aigam Jeso Krestem koe hēéthēé e.

²⁴ Cgómkuhan méé i wèé ne ãe gatá dim X'aigam Jeso Kreste ba ncàma hãa ne koe hãa, chõò tama ncàmkuhan cgoa.

Kabas Qae-xg'ae sa
The New Testament in the Naro language of Botswana
copyright © 2012 The Bible Society of Botswana

Language: Naro

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2016-08-30

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 18 Apr 2025 from source files dated 31 Aug 2023

d01ddea0-c0e8-5bc4-86fa-b235639fa99b